

puolen päivän aikana. Lammaskarja kävi ruokolla yhdellä vaaran kukkulalla, jonka kupeella oli jyrkkä putous. Se mies, joka paimenti näitä lampaita, oli nukkunut putouksen äpräällä. Se sama oli minun vihamieheni. Minä heräitin ja varoitin häntä; sillä hän olisi unissaan liikkuisansa pikaisesti saattanut puota putouksen syvyyteen.»

»Ah! minun poikasi!» – ulospuhkesi Isä iloisella mielellä, – »sinun on Timanti, sillä kunniallinis ja vanhurskain on se, joka vihamiehilleen hyvää tekee!»

10

67 YTTERLIGARE OM GEOGRAFISKA KARTEVERKET.

Saima n:o 11 14. III 1844

Sedan vi fått del af de officiela dokumenter, hvilka i afseende å den tillämnade allmänna granskningen emanerat, äro vi i tillfälle att till artikeln i föregående nummer lemna några upplysningar och rättelser.

För det första måste anmärkas, att de utgifna profkartorna icke äro egentliga Socknekartor, hvilka sednare äro upprättade i skala af 1 000 aln. på 1 decimal tum, utan endast kartor öfver socknarne afkopierade från Häradskartorna, med 5 000 aln. på dec. tum. De förra äro af det omfång, att de knappt torde komma att utgifvas. De sednare åter innehålla i anseende till den mindre skalan inga egoskiljaktighetsgränser.

Vidare är derföre afsigten med de utgifna profkartorna endast den att lemna allmänheten en ledning till att anmärka, hvad som å kartorna saknas af allt det, dessa kartor synas bestämda att upptaga. Så blir här ingen fråga om råer, odlingar o. s. v., utan blott om namn på byar, hemman, vattudrag, om uppgifter på vägar, dessas och bostädernas ungefärliga läge, vattnens till och aflopp o. s. v., med ett ord: anmärkningarne ske efter den ledning redan sjelfva profkartan lemna. I öfrigt kan det väl icke förhindras, att ju ganska brokiga anmärkning- ar skola förekomma, men dessas värde torde redan af en närvarande landtmätare, som sig till ledning har den egentliga Socknekartan, något så när kunna bedömas. Och hvad osäkert förekommer, kan ännu underkastas en särskild pröfning genom undersökningar på ort och ställe.

Angående den påpekade stora skilnaden i tid för refningen af olika byars egor kan väl med något skäl anmärkas, att hvarje statistisk uppgift, ju mer omfattande den är, desto mera måste lida af den osäkerhet, som är följd af nödvändigheten att blott efterhand göra de för densamma erforderliga iakttagelser. En ifrån flera skilda kartor sammandragen karta får väl sålunda det innehåll, alla dessa tillsamman ega, men kan strängt taget aldrig afbilda det ifrågavarande landet, sådant dess utseende varit vid någon enda tidpunkt. Ty detta förändras oupphörligt genom odling, tilländningar o. s. v. Vi lemna derhän, huruvida likväl icke en skilnad i refningsdatum af ungefär 130 år, sådan den t. ex. på profkartan öfver Helsing socken förekommer, kan anses vara alltför stor, för att gifva de båda refningarnes resultat plats på samma karta.

Kanske kunna dock äfven dessa olikheter i någon mon jemnas genom anställande af geografiska refningar. En stor fördel, som redan af andra Tidningar blifvit anmärkt, ega naturligtvis härvid de landskap, i hvilka refning verkstälts under en sednare tid och, såsom man

har skäl att hoppas, med större noggrannhet än i fordna tider.

68 ETT BESÖK PÅ RIGI.

Saima n:o 11 och 12 14. och 21. III 1844

I.

Rigi är verldskunnigt, ty Rigi finnes i Schveitz och utsigten från dess spets är den vidsträcktaste i hela landet.

10

Jag hade tillbragt natten i den lilla staden Zug längtande att engång hinna dessa snötäckta jettar, till hvilka jag med så varm åtrå skådat redan i Schwaben, dit de vid en Majmorgons strålar blänkte emot mig i guld och purpur. Deras djerfva resning uppöfver molnen, med hvilka man lätt förväxlar dem, och den skimrande belysningen föra dem bort i ett obestämdt fjerran, under det att de här och der insprängda mörka, snöfria fläckarne bilda likasom framspringande plataer, uppå hvilka man tror sig lätt kunna räkna hvarje rörligt föremål, om sådane der skulle visa sig, och flytta bergen nära till betraktaren. Det är, tror jag, denna dubbelhet, detta så nära och så långt borta, som gör deras anblick så mystisk. Den afviker också skenbart från alla optikens regler – kanske är den derföre så fantastisk. Ungefär 10 à 12 Svenska mils afstånd förökar icke litet det underbara.

20

Fastän något trött af föregående dagars vandringar, emedan dessa efter ett halft års hvila voro de första, kastade jag renseln hurtigt på ryggen, gick ännu en gång upp på husets plattform, för att stärka mig med anblicken af den lockande bergverlden, och sedan vägen mot Arth. En ung Tysk, jemte mig den enda gäst på stället, hade samma väg som jag, och vi hade snart öfverenskommit om ett ogeneradt reskamratskap. – Han var en tapper fotgångare, ehuru för tillfället i hvad man kallar något trånga skor, hvilka jag före vår skilsmessa blott obetydligt kunde utvidga. Vår väg visade intet utmärkt vackert, men slingrade sig behagligt fram långsamt Zegersjön öfverskuggad af träd och af de berg, vid hvilkas fot den var anlaggd. Det var en söndag, och folket rörde sig putsadt till kyrkan i Zug samt, längre fram, ifrån den i Arth. Här hade drägten ännu intet utmärkande, med undantag af en högstärkt hvit hufvudbonad för de gifta qvinnorna och en och annan Schäferhatt i behaglig lutning fästad öfver flickornas långa flätor. Hvem skulle tro det? – de pryddes af sidenband och konstgjorda blommor.

30

Arth ligger vid foten af Rigi. Redan på andra sidan om Zug låg det grönklädda berget öppet för blicken, och äfven nära dess fot visade det sig som en enda stor kulle. Vår håg manade oss att snart få skåda verlden på dess södra sida, men middagssolen glödde het, och vi pröfvade rådligt att icke börja uppstigandet under inflytande af dess strålar. Jag kände ännu svedan i min högra arm sedan gårdagen, då jag tågat öfver Albis och då solstrålarna, som föllo vinkelräta mot bergväggen, verkligen brännde ända till olidlig sveda, så länge jag envisades att behålla rocken på mig. Alltderföre vände vi oss till Goldau.

40

Goldau är – nej var en by, ty nu finnas på dess fordna rum tvenne värdshus och en kyrka, och nära Goldau funnos tvenne andra byar, Ober och Nieder Busingen, och ett stycke väg derifrån en fjerde, Lovertz, af hvilken tre till fyra hus återstå. Och den dal öster om Rigi, uti hvilken dessa byar lågo, som fordom var så leende af små men rika trädgårds och åkertäppor och af blomstersådda ängar, är nu en

50